

Roels eerste Surinaamse Kerstfeest

door

DORA VAN DER MEIDEN-COOLSMA

Ik zal het mevrouw Tjon A Din vragen...

„Maar zou die er wel verstand van hebben?” Roeltje zat rechtop in bed, en zag er peinzend uit.

„Mevrouw Tjon A Din heeft overal verstand van”, zei Moeder resoluut, terwijl ze schikte en plooidde aan het dunne klamboe-gordijn, tot ze zeker wist, dat er geen kiertje meer was, waardoor een muskiet naar binnen zou kunnen glijpen.

„En weet je, Roel, ik vind het eigenlijk helemaal niet aardig van je om over Kerstmis te zeuren, want je zéurt, er is geen ander woord voor, terwijl je twee dagen geleden zo'n enig Sinterklaasfeest hebt gevierd!”

Zo, die zát. Alleen... 't leek érg(er), dit standje, dan vroeger. Want in Neder-

land, dan zat Moeder op 't randje van je bed, en al zei ze dan wel eens ongenadig de waarheid, je kreeg vlak daarop toch nog een omhelzing en een graai door je haren. Terwijl nou... ze was bóós. Ze liep nog op te ruimen in de slaapkamer.

De nieuwe schooltas, ook een Sint-present, werd netjes op de stoel bij zijn kleren gezet. Roel drukte zijn neus tegen de klamboe.

„Hallo, Moeder!”

„Hallo, Roeltje!”

Ze kwam met haar gezicht vlak bij het

zijne. Ze duwden even hun neuzen tegen elkaar, met het gordijn ertussen.

„Nou slapen, hè?” zei Moeder.

„Ja...” Het licht floepte uit. Moeders stappen klonken verder weg, de trap af.

Nee, bóós was Moeder toch niet geweest. Vast niet. Maar — ja, Roel was er zéker van, zelfs al had hij het niet zo duidelijk kunnen zien, door die klamboe, — Moeder hilde. O, hij wist 't zéker.

En weer zat hij rechtop, met zijn armen om z'n knieën. Hij keek naar buiten. De luiken stonden wijd open. In de huizen ginds brandde licht. De hemel zag eruit als van donkerblauw fluweel. Hij kroop naar 't voeteneind van zijn ledikant. Kijk . . . daar had je de Grote Beer. Vader had hem 't sterrenbeeld in Nederland geleerd, hier in Suriname zag je 't ook, alleen hier stond het op zijn kop. Waarom hilde Moeder? Vond ze 't hier niet prettig? Maar vandaag had hij haar nog horen vertellen, dat ze zo goed kon wennen hier, dat ze de warmte zo heerlijk vond, en hun huis zo leuk . . . Wat was er dan geweest? Kwam 't alleen omdat hij wat had zitten zeuren over Kerstfeest, en of je hier een bóóm kon hebben? Nou was het in Nederland . . . laat eens kijken, vier-en-een-half uur later dan hier. Dus al half één. Nou sliep Joost ook allang. 't Zou een moppig idee wezen, als je wist, dat hij nu óók naar de Grote Beer lag te kijken uit z'n bed . . .

En nu wist Roeltje 't meteen. Moeder had niet om hèn gehuild. Het was om Joost! Er was vanmorgen immers luchtpost aangekomen, en er was ook een brief geweest van Tante Bep. En van Joost maar een half velletje, met potlood, omdat hij ziek was. En nou was Moeder ongerust. 't Wás ook akelig! Denk je eens in, om ziek te wezen, zonder Vader en Moeder in de buurt! Als ze ziek waren, hadden ze altijd op het divanbed in de huiskamer mogen liggen, en Moeder kon je kussens zo lekker opschudden, en Vader nam altijd verrassingen voor je mee! Bij Tante, waar àl die kinderen waren, met Joost erbij zeven, kon je natuurlijk niet in de huiskamer liggen. Die stond ook te vol, en Beppie en Claartje moesten piano studeren en er stond een oud schrijfbureau, waaraan Hans en Dick hun huiswerk maakten. Joost lag natuurlijk boven. Hij had wel een leuk kamertje, Roel had het nog gezien, voordat hij wegging.

Het was gemaakt van een stuk van de zolder, en je zag gewoon de balken, maar dat hinderde niks. Er was een reuzen groot raam in gezet, en daarvoor stond het divanbed. Ja, die kamer en alles was zo leuk geweest, dat Roel even spijt gevoeld had, dat hij ook maar niet in Nederland bleef. Terwijl hij eerst zo verschrikkelijk blij was dat hij méé mocht, die grote reis maken. Drie weken op zee . . . helemaal naar een ander werelddeel! Hij zat in de vijfde klas van de lagere school. Joost al in de derde van de H.B.S. Joost was eerst ook liever meegegaan. Ze hadden al zoveel gehoord en gelezen over Suriname, waar Vader voor drie jaar heen moest voor de zaak. Het leek zo'n interessant land! Maar toen was Tante Bep gekomen, met het aanbod, dat Joost bij hen in huis mocht zijn, zo lang als Vader en Moeder weg waren. En dat was èn door Vader en Moeder, èn door Joost een heerlijke uitkomst gevonden. Wáár was 't gezelliger dan bij Tante Bep?

En je had er nooit aan gedacht, dat je ziek kon worden . . .

Roeltje knipperde tegen de zeven sterren van de Grote Beer.

„Kijk ook 's bij Joost naar binnen”, dacht hij, „en doe hem dan de groeten!” Toen Vader en Moeder 's avonds naar bed gingen, vonden ze Roel met zijn hoofd aan het voeteneind. Voorzichtig kroop Vader onder de klamboe, en schoof een kussen onder Roeltjes bol.

„Hij had 't vanavond aldoor over Kerst,” zei Moeder. „Weet jij of je hier kerstbomen hebt?”

„Nee . . . je moet maar eens informeren, bij gelegenheid”.

„Ik zal het mevrouw Tjon A Din vragen,” zei Moeder.

Ze zaten met z'n drietjes aan tafel. Roel speelde met het eten op zijn bord.

„Toe jongen, eet door!”

„Ik lust geen tajak-blad”, mopperde Roeltje, en hij hield voor de zoveelste keer zijn glas bij voor ijswater.

„Tajak-blad is gezond”, zei Vader.

„Mevrouw Tjon A Din zegt, dat het de lekkerste groente is van Suriname”, zei Moeder. En ze nam een klein hapje, want zij hield er ook niet van. Roel lachte.

„Maar ondanks dat lust u het ook niet . . .”

„Nee . . .” bekende Moeder eerlijk.

Toch kon het niet alleen om het tajak-blad wezen, dat Moeder zo weinig at, en rimpels trok in haar voorhoofd.

Wat was 't voor dag? Wóensdag.

„Is er post gekomen?” vroeg Roel.

„Nog niet, 't vliegtuig is te laat. Het komt morgenochtend aan.”

Dáárom was het dus. Vader en Moeder keken verlangend uit naar de brief van Joost. Anders kwam er alleen 's Zaterdags post, maar nu had Tante Bep beloofd om „tussendoor” ook nog eens te schrijven.

Verdraaid vervelend, dat dit keer dat vliegtuig over tijd was!

Maar Joost zou al wel beter wezen! Natuurlijk! Ze waren immers nooit láng ziek . . . Een beetje griep . . . „Influenza” zeien ze er hier zo deftig tegen . . .

Moeder nam zijn bord voor zijn neus weg.

„We kunnen niet aan tafel blijven zitten”, zei ze een beetje kort. „Maar 't is wèl belachelijk, dat een jongen van tien jaar zijn bord nog niet kan leegeten!” Ze belde, en Celien kwam afnemen. Ze zette de fruitschaal op tafel, en de bordjes met de open randjes, die in 't midden beschilderd waren met vruchten. Ze waren allemaal verschillend, en Roel ruilde gauw zijn bord met dat van Vader, waarop perziken en bessen stonden. Van dat hij héél klein was af, had hij dát zo prachtig gevonden. Met z'n eigen zakmes schildte hij zijn sinaasappel.

Zo mooi als de sinaasappels die je vroeger in Nederland kreeg, waren deze Surinaamse niet. Ze waren groen en geel, soms bruin gevlekt. Maar ze waren wèl lekkerder dan de grote fel-oranje. Veel zoeter en sappiger. En je mocht ze zo leuk eten hier, dun geschild, zodat het wit erom bleef zitten, en dan doormidden gesneden, zodat je ze kon uitsuigen.

„Ik heb een kist met honderd sinaasappelen naar Bep gestuurd”, zei Vader.

Moeder keek verrast op. „O, dat is leuk! Hoe kwam je dáár bij?” vroeg ze.

„Een advertentie, gisteravond in „De West”. Overmorgen gaat de Bonaire, en daar gaan ze mee. Dan zijn ze over een week of drie in Nederland.”

Ze waren allemaal weer stil.

„Dan komen ze misschien juist ná Nieuwjaar aan. Vóór die tijd vast niet meer, hè Vader?”

En omdat hij geen antwoord kreeg, besloot Roeltje:
„Dan zit Joost al weer dik en breed op school. Vast en zeker!”

Het was helemaal niet vreemd, om, als je thuiskwam uit school, mevrouw Tjon A Din te vinden. Ze zat dan met Moeder in de voorzaal of op de veranda, en vaak stond er een trommeltje met verrukkelijke koekjes, die mevrouw Tjon A Din had gebakken. En waarvan zij dan „een proefje” meenam voor Moeder, voor Vader, en niet in de laatste plaats voor Roeltje, die de bakkunst van de Surinaamse dames misschien nog 't allermeeest waardeerde!

Maar nu was er niemand in de voorzaal en niemand op de veranda. De tafel in de eetkamer was niet gedekt, en in de keuken stond een pan met soep geweldig

over te koken, terwijl Celien in geen velden of wegen te zien was! Roeltje draaide het gas laag, en ging de trap op.

Uit de slaapkamer kwamen stemmen. En dáár waren Moeder en mevrouw Tjon A Din. Een koffer stond op het bed, en Moeders bontmantel, die ze na haar aankomst in Suriname in een kamferzak had gestopt, lag over een stoel.

Roel bleef staan, zonder iets te zeggen of te vragen. En Moeder zag hem niet. Mevrouw Tjon A Din glimlachte even tegen hem.

„Heb je nu dat wollen vest ingepakt?” vroeg ze.

Maar dat was alweer tegen Moeder.

„En kousen, zeg...”

„O ja! Kousen”. Moes greep in de bovenste lade van haar toilettafel.

„Wat ga je toch dóen?” Roel hoorde zelf, dat zijn stem raar klonk.

Dit was zo ongewoon. Zoiets gek had hij nog nooit meegemaakt.

Maar hij kreeg geen antwoord. Hij

werd opzij geschoven door Vader. „Alles is in orde”, zei Vader een beetje hees.

„Over een uur komt de auto...”

Toen zag hij Roeltje. Hij ging op de rand van 't bed zitten en trok Roel naar zich toe.

„Moeder gaat naar Holland”, zei hij. En hij probeerde het heel gewoon te zeggen, alsof het niets bijzonders was.

„Joost verlangt naar haar, zie je. Over een paar uur gaat het vliegtuig. Er was nog plaats en ik heb alles in orde gekregen”.

„Is Joost èrg ziek?”

Vader knikte.

„En wat moet er dan met ons?”

„Wij gaan bij mevrouw Tjon A Din logeren . . .”

Moeder stond nog bij het koffertje. Ze klapte het deksel dicht. De sloten knipten.

„Ja”, zei ze, terwijl ze zich omkeerde naar mevrouw, die opruimde, „als ik ú niet had, dan wist ik me geen raad!”

„Maak je over hier geen zorgen als je weg bent! Ik pas wel op je man en je jongen. Ja, Roeltje”, zij schudde haar witte haren, „ik zal je leren om tjac-blad te eten . . . Maar mijn gunst! De soep zal aanbranden beneden!”

„Nee”, zei Roel, „die heb ik op de spaarbrander gezet”.

„Die jongen denkt aan alles”, zei mevrouw verrukt.

„Dan past hij goed bij u”, vond Moeder. „Want dat doet u ook!”

De dagen zijn omgevlogen. Er zijn al twee telegrammen geweest van Moeder. En morgen begint de Kerstvacantie. Vader en Roel logeren bij mevrouw Tjon A Din. Het is al een oude mevrouw. Dat zie je aan haar witte krullende haren. Maar ze is toch vrolijk en gezellig. Roeltje heeft haast geen tijd gehad om te piekeren over Joost en over Moeder. En nu hoeft hij niet meer te piekeren. Want was dit laatste telegram niet heerlijk? Joost is veel beter. Vreemd, Roel heeft helemaal niet meer aan Kerstfeest gedacht. Zelfs al hoorde je uit alle open Surinaamse huizen de bekende melodieën die de radio speelde, of je hoorde ze op de piano.

In de étalages zie je overal kunst-boompjes met elektrische lichtjes. Namaak! Zie je wel, hier heb je geen echte bomen!

Roel ligt in bed. Nu is het in Nederland al de vier-en-twintigste December. Misschien is het er wel koud. En hier ligt hij in een zomerpyama in bed. Zonder klamboe, want in dit huis zijn de ramen gescreend, er zit heel fijn gaas voor. En als er 's avonds flit gespoten wordt, zit er niet één muskiet meer.

De Grote Beer ziet Roel nu niet. Hij slaapt aan de andere kant van het huis. Nu ziet hij het Zuiderkruis. Dat sterrenbeeld zie je in Nederland niet.

Roel kan niet slapen. Onder zijn raam hoort hij stemmen.

„Zachtjes”, hoort hij mevrouw Tjon A Din zeggen, „want het is een verrassing!”

Zet hem maar in die mand”.

Roel zou wel graag even kijken. Wát is een verrassing? Maar hij dwingt zichzelf om te blijven liggen. Doodstil. Even later slaapt hij. En hij hoort dus niet het fijne tinkelen van de kerstboomklokjes, waarmee mevrouw Tjon A Din de casuarine-boom versiert, die in de voorzaal staat opgesteld.

Zo'n vreemde Kerstboom heeft hij nog nooit meegemaakt. Zeker, het is een naaldboom, maar de naalden zijn lang en slap, en de takken staan niet zo regelmatig als bij de sparreboom. Maar toch is deze Kerstboom mooi. Roel ontdekt hun eigen versieringen er ook in. Die heeft Vader stil van huis gehaald, gisteravond, nadat hij eerst in de Cultuurtuin de boom had gekocht, die hij 's middags al had laten klaarzetten.

Om vijf uur, na het rusten, verzamelt mevrouw alle huisgenoten in de voorzaal. Vader, Roeltje, Ninne, die het werk doet in huis, en juffrouw Vermeer, die beneden woont.

„Vanavond vieren we ècht Kerstfeest, bij de brandende kaarsen”, zegt ze. „Maar nu willen we toch even bij elkaar zitten, en er aan denken dat Roels Moeder nu ook Kerstfeest heeft bij Joost. Misschien is ze nu net bij haar schoonzuster thuisgekomen, en zit ze te vertellen, hoe het was in het ziekenhuis”.

Mevrouw tracteert op eigengemaakt ijs. Het is versierd met groene, rode en zilveren pilletjes. En ze krijgen een stuk eigengebakken kerstkrans. De radio speelt heel zachtjes.

„Ik dacht”, zegt Vader, „dat ik de rechte Kerststemming van 't jaar niet te pakken zou krijgen. In dit tropen-land, en dan met de zorg om Joost, en zonder mijn vrouw. Wilt u wel geloven, dat we wel eens gelachen hebben, als ze zo resoluut beweerde, dat u alles kon en overal raad op wist? Maar nu geloof ik het heus”.

„U heeft zèlfs verstand van Kerstmis”, lachte Roel. „En dat wou ik eerst niet geloven. Ik heb het eens aan Moeder gevraagd”.

Toen ging de telefoon.

Mevrouw Tjon A Din stond op.

„Gaat u maar”, zei ze tegen Vader. „Het is voor u. Uit Holland. Dat is mijn Kerstpresentje voor Roeltje en voor u”.

Moeder! Moeder, die vertelde dat ze met Joost Kerstfeest had gevierd in het ziekenhuis, bij het boompje in een bloempot, dat Beppie en Claartje hadden versierd.

„Hebben jullie nu ook een beetje Kerstfeest?” vroeg ze aan Roel.

„Een heleboel!” riep Roel – hij moest ook over de grote Oceaan heenschreeuwen – „en Moeder! Mevrouw Tjon A Din heeft óveral verstand van...”

Hij keek om. Vader nam de hoorn weer over. Maar mevrouw Tjon A Din en Ninne en juffrouw Vermeer waren stilletjes weggegaan, alleen tinkelde er in de Kerstboom een klokje.

Zou Moeder dat horen?